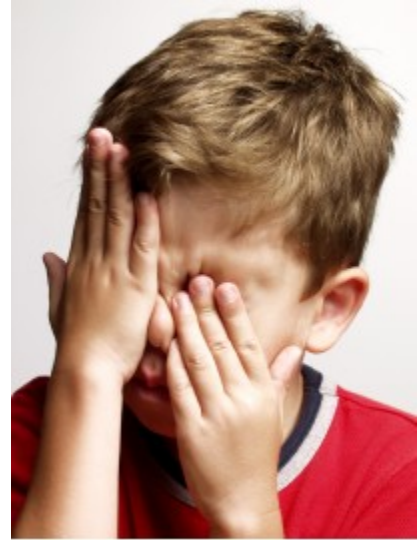

Utfordringer i skolen

Skolen møter utfordringer på en rekke områder. Noen utfordringer har direkte innvirkning på hvordan elever og ansatte har det i skolen, mens andre virker inn på skolens mulighet til selv å skape nødvendige endringer for at skolen skal kunne bli god for alle.

Hovedmålet med å drive skole er fag, læring, utvikling og at den enkelte elev skal få tilrettelagt opplæring etter forutsetninger og behov. Opplæringsplikten stiller krav om at barn og ungdom må være i skolen, dersom foreldre ikke selv velger å ta hånd om grunnopplæringen. Det

er derfor en nødvendig forutsetning at skolen også kan levere godt arbeid for at den enkelte elev skal kunne oppleve trygghet i et godt læringsmiljø.

"Utfordringer i skolen" er alt som er til hinder for at nettopp god læring, et godt læringsmiljø, og trygghet for absolutt alle skal finne sted.

Utfordringer kan møtes

Disse sidene definerer fjorten utfordringer som har det til felles at de kan gjøres noe med, helt eller delvis. Det er viktig og nødvendig for den enkelte skole å ha definert sine egne utfordringer og begrensninger. Først da kan målrettede tiltak iverksettes og verktøy og tilnærminger utnyttes til fulle. Det er rett og slett nødvendig å definere hva man bør gjøre noe med før man iverksetter tiltak.

Mye av utviklingsarbeidet som foregår i skolen skjer på sviktende grunnlag. Forutsetningene for å skulle lykkes er ofte ikke tilstede fordi utfordringer ikke har vært godt nok definert i forkant. Innsats kan dermed falle på steingrunn og læringen for skolen og for de ansatte kan være at utviklingsarbeid krever mye, men gir lite.

Verktøyene som er definert i venstremenyen kan hjelpe skolen og de ansatte

for å skape endring eller komme i forkant av utfordringer og negative forhold.

Utfordringene kan deles inn i tre nivåer.

Første nivå: Utfordringer tett på eleven

Tre hovedutfordringer virker direkte inn på elevens trygghet og trivsel i skolen og gjør at hverdagen for mange elever kan oppleves som både usikker og vond.

- **Et dårlig læringsmiljø**, med mye bråk og en usikker klasseromssituasjon
- **Krenkelser og mobbing fra medelever.**
- **Lærermobbing.** Når eleven opplever seg mobbet av en voksen i skolen.

På alle tre områdene er det mulig å gjøre en god jobb. Alle klasser kan få et læringsmiljø fritt for uro, krenkelser og usikkerhet. Alle elevgrupper kan bli tilnærmet frie for mobbing og vedvarende krenkende atferd. Enkeltkrenkelser vil alltid kunne skje, men det er mulig å både avdekke og stoppe elever som krenker på et tidlig stadium. Også lærermobbing kan gjøres noe med, men det stiller store krav til skolelederen.

Andre nivå: Begrensninger i skolen

Det andre nivået angir utfordringer som skolen må møte og takle godt for å få gjort et godt nok arbeid med de tre primære utfordringene: læringsmiljø, krenkende atferd og voksne som krenker elever.

- **Voksnes forskjellighet.** Ansatte i skolen kan være forskjellige på de fleste vis, og det kan gi både positive og negative følger for elever og for skolekollektivet.
- **En trang og hektisk hverdag for ansatte i skolen.** Ansatte i skolen må ha handlingsrom og mulighet til å få gjort en god nok jobb.
- **Elever i alle varianter, fra A til Å.** Skolen må være i stand til å takle alle varianter av elever. Det stiller store krav til den enkelte voksne som jobber i skolen.
- **Mangler i skole - hjem samarbeidet.**
- **Ansattes psykososiale miljø.** Ansatte i skolen som ikke har det godt på jobb, kan ha vanskeligere for å gjøre en god jobb med elever

- **Utviklingsarbeid på leirføtter.** Utviklingsarbeid for blant annet å sikre trygghet og et godt læringsmiljø må hvile på et fundament, samt ha gode strategier for å bli langsiktig.
- **Kaosfaktorer i skolen.** En rekke større og mindre forhold gjør dels at lærere ikke får gjort en god nok jobb i skolen og dels at elever kan ha for stor frihet til å krenke og ødelegge.

Nøkkelen for å møte, beherske og forebygge mot utfordringene over, er godt systemarbeid initiert og ledet av skoleleder.

Les mer om **systemarbeid i skolen.**

Nivå tre: Skoleledelse, rammevilkår og prioriteringer

Det tredje nivået er det mest avgjørende for om skolen skal lykkes i sitt forsett om å gjøre skolen til en god skole for alle. Skolelederen er sentrum for skolens virksomhet, og den eneste som kan sikre at **hele organisasjonen** skal få til det som er forventet og som skolen har satt seg fore.

Skoleleder kan gjøre mye som ikke er avhengig av ressurstilfanget. Gjennom nærvær, systembygging, proaktiv ledelse og klare prioriteringer kan mye oppnås.

Men det finnes også en ressursmessig smertegrensen som ikke lar seg passere uten at det får alvorlige følger for hele organisasjonen. Et lavt ressursnivå kan til syvende og sist undergrave alt arbeid skolen gjør for at den skal bli god for alle. Og når det begynner å rase så kan det rase raskt. Negative spiraler har en tendens til å være selvforsterkende. Da kan usikkerhet, krenkelser, mobbing og alt som bidrar til å skape et dårlig læringsmiljø få stort spillerom.

- **Proaktiv skoleledelse.** Skolelederen som ikke legger alt inn på å være i forkant av trøbbel vil kunne slite for å gjøre skolen god for alle.
- **Trange rammer for skolen.** Skoleeiere kan svikte i oppfølging og tilrettelegging for skolen. Skolen må likevel alltid holde fast på systembygging og vedlikehold og ikke tilby mer skole enn den har ressurser til.

- **Målstyring og metodefrihet.** Sentrale myndigheter sette mål for skolen, men forutsetter at den enkelte skole og enkelte lærer selv skal finne ut hvordan målene skal nås.

Systembygging og gode verktøy

Alle utfordringene over kan helt eller delvis bøtes på eller forebygges for. Systembygging som både tar vare på prosess og vedlikehold, kan danne plattformen for den gode skolen og bidra til at at hver enkelt utfordring blir møtt og taklet. Det skjer ikke av seg selv, men krever aktiv og målrettet ledelse. Derfor er skolelederen så avgjørende. Skolelederen er tilrettelegger og systembygger, og den som er hovedansvarlig for at skolen er god for den enkelte.

Les mer:

- **Den gode skolen**
- **Plattformen for den gode skolen**
- **Verktøy**